

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen
vesien- ja ilmansuojeluyhdistys r.y.
Runeberginkatu 17, 06100 PORVOO

Föreningen vatten- och luftvård
för Östra Nyland och Borgå a.r.f.
Runebergsgatan 17, 06100 BORGÅ

Hankenumero: 15599

Hanketunnus (dnro): 2362/3570-2011

LOPPURAPORTTI

Ympäristötietoisuutta yli rajojen Environmental awareness – Exchange of practises across the borders

2012-2014

Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry.

Juha Niemi

Mikael Henriksson

Tero Myllyvirta

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Esipuhe

Ympäristötietoisuutta yli rajojen -hanke tutustutti hankeosapuolia, suomalaisia ja englantilaisia toistensa ympäristöasioihin, toimintatapoihin, kulttuuriin ja historiaan, loi toimivan yhteistyöverkoston toimijoiden välille ja synnytti uusia ystävyys-suhteita. Englanti yhteisenä kielenä helpotti osapuolten välistä kanssakäymistä ja oli yksi avain hankkeen onnistumiselle.

Hankkeessa englantilaisten kanssa yhteistyössä tuotetut virkistyskäyttömateriaalit tuovat lisäarvoa saaristoalueellemme ja siellä virkistäytyjille. Toivomme, että hauskan tekemisen ja seikkailujen kautta lapset ja heidän vanhempansa oppivat uutta ainutlaatuisesta saaristostamme ja kiinnostuvat myös sen suojelusta ja vaalimisesta. Hankkeessa ideoiduista materiaaleista on saatu lisäksi uusia sovellusideoita ja mietitty uusia hyödyntämismahdollisuuksia sekä Suomessa että Englannissa.

Hanke ja sen aikana tehdyt kansainväliset vierailut ovat tuoneet uusia ajatuksia ja oivalluksia työhömmme täällä. Hanke on myös avannut silmiämme ja nostanut arvostustamme siitä, miten upeassa maassa elämme ja miten hyvin meillä asiat Suomessa kokonaisuutena katsoen ovat. Hanke on erityisesti tuonut oivalluksen siitä, mitä laajat jokamiehen oikeutemme meille merkitsevät ja miten vapaata luonnossa liikkuminen meillä on Englantiin verrattuna. Työtä ympäristön hyvinvoinnin ja tilan parantamisen eteen kuitenkin riittää myös meillä ja katseet on pikimmiten siirrettävä niihin ja uusiin haasteisiin, hankkeessa koettua ja opittua muistaen ja hyödyntäen.

Iso kiitos hankkeen onnistumisesta ja kansainvälisen yhteistyön annin levittämisestä kuuluu sille isolle joukolle maaseutuaktiiveja, kyläläisiä, virkamiehiä ja muita, jotka ovat osallistuneet työ- tai vapaa-ajallaan englantilaisten vierailujen järjestelyyn, sisällön tarjoamiseen ja toimintaan osallistumiseen. Tuotettujen virkistyskäyttömateriaalien ideointiin, kokeiluun ja kommentointiin on osallistunut joukko virkistyskäyttäjiä ja saaristoluonnosta kiinnostuneita arvokkaalla panoksella.

Porvoossa 31.10.2014

Juha Niemi
limnologi

Tero Myllyvirta
toiminnanjohtaja
Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry.

Sisällysluettelo

1. Yhteenveto hankkeesta	4
2. Hankkeen kuvaus	6
2.1. Paikallinen toiminta	6
2.2. Kansainvälinen yhteistyö	7
3. Hankkeen tavoitteet	8
4. Hankkeen toteutus ja aikaansaannokset	9
4.1 Hankkeen toiminta	9
Kansainvälinen yhteistyö ja vierailut	9
Paikallinen toiminta Suomessa ja virkistyskäyttömateriaalit	12
4.2 Aikataulu	16
4.3 Resurssit	16
4.4 Toteutuksen organisaatio	16
4.5 Kustannukset ja rahoitus	17
4.6 Raportointi ja seuranta	18
4.7 Tiedottaminen	18
4.8 Toteutusolehdukset ja riskit	18
5. Yhteistyökumppanit, kohderyhmä ja hyödynsaajat	19
6. Esitykset jatkotoimenpiteiksi	20

Liite 1. Merirosvo Störtebekerin aarrekartta Sandön saarelle

Liite 2. Virkistyskäyttömateriaali "10 asiaa tehtäväksi ennen kuin lähdet saarelta"

Liite 3. Otteita lehtileikkeistä hanketta koskien

Raportissa käytetyt kuvat ovat Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen henkilökunnan ottamia, jollei toisin mainita.

1. Yhteenveto hankkeesta

Tässä kansainvälisessä ympäristötietoisuutta edistävässä Leader -hankkeessa toimivst yhteistyössä Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. ja Maaseudun kehittämissyhdystys SILMU ry Suomesta sekä Durham Heritage Coast Partnership ja LAG East Durham Leader Englannista. Hankkeen toiminta jakaantui kahteen tiiviisti käsi kädessä kulkevaan osioon, meidän saaristossamme tapahtuvaan virkistyskäytön edistämiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Hankkeen toimintaa tapahtui Suomessa SILMU ry:n toimialueella saaristoalue erityiskohteena ja koillis-Englannissa Durhamin alueella vanhassa hiilikaivosympäristössä.

Hankkeeseen valitut teemat A) virkistyskäyttömateriaalit, B) ympäristökasvatus ja ympäristötietoisuuden edistäminen, C) ympäristötiedottaminen ja D) musiikki palvelivat kattavasti hankeosapuolia ja toivat laajan sisällön hankkeen toiminnalle. Itä-Uudenmaan saaristoon tuotettiin kaksi erillistä virkistyskäyttömateriaalia, joista Kapteeni Störtebekerin aarrekartta on käytettävissä Norra Sandön saarella. "10 asiaa tehtäväksi ennen kuin lähdet saarelta" -materiaali taas on käytettävissä koko saaristoalueellamme. Materiaalit ovat lapsiperheille ja muille saaristomme luonnosta ja historiasta kiinnostuneille virkistäytyjille suunnattuja, ja ne opettavat mielenkiintoisia asioita herkän saaristoluonnon huomioimista tukien.

Kuva 1. Suomalaisten ja englantilaisten kansainvälinen ympäristötietoisuutta edistävä hanke tutustutti hankeosapuolia paikallisiin toimintatapoihin, käytäntöihin ja olosuhteisiin. Kuva Askolan hiidenkirnuilta. Kuvassa vasemmalta Kelly Youngs, Dave Etheridge, Tero Myllyvirta, Niall Benson, Janet Blackburn, Louise Harrington ja Steve Percival.

Ympäristökasvatusteeman ympärillä tutustuttiin molempien maiden ympäristökasvatustoimintaan ja jaettiin hyviä käytäntöjä ja toimintatapoja. Ympäristökasvatuksen ja -tiedottamisen osalta järjestettiin erilaisia työpajoja ja käytännön

tilaisuuksia, joissa työpajoissa läpikäytyä sovellettiin ja opeteltiin. Kansainvälisen yhteistyön hedelmänä järjestettiin Englannissa Low Tide Day -päivä, joka sisälsi kaikenlaista hankkeeseen sisältyvää puuhaa kävijöille. Tapahtuma huipentui musiikkiesityksiin, joista yksi oli kuoron esittämä hankeyhteistyönä syntynyt We All Go Back to the Sea kappale. Kappaleesta tuotettiin myös CD-levyjä jaettavaksi.

Hankkeen aikana järjestettiin molemminpuolisia vierailuja partnerimaihin, joissa tutustuttiin teemojen mukaisiin asioihin ja järjestettiin erilaisia työpajoja ja tapahtumia. Hankkeessa tutustuttiin paikallisiin toimintatapoihin ja käytäntöihin kulttuuria ja historiaa unohtamatta. Hankeosapuolien anti toisilleen koettiin hedelmälliseksi ja hankeosapuolet olivat tyytyväisiä yhteistyön toimivuuteen ja hankkeen aikaansaannoksiin. Hanke on myös opettanut paljon uusia tulevia kansainvälisiä hankkeita ja yhteistyötä ajatellen.

Hanke loi kattavan yhteistyöverkoston maiden toimijoiden välille ja ideoita uusien yhteistyöhankkeiden suuntaan on herännyt ja laitettu alkuun. Hanke on mahdollistanut myös SILMU ry:n ja LAG East Durham Leaderin välistä yhteistyötä. Hanke eteni hankesuunnitelmassa esitetyn aikataulun ja hankkeen aikana tehdyn työsuunnitelman mukaisesti. Hanke on toiminut sekä suomen-, ruotsin- että englanninkielellä ja yhdistyksen koko henkilökunta on osallistunut hankkeen toteutukseen. Hanke on lisäksi koonnut yhteen toimijoita eri puolilta hankkeen toimialuetta (SILMU:n toimialue) ja levittänyt kansainvälisen yhteistyön antia ja kontakteja laajasti.

Kuva 2. We All Go Back to the Sea CD:n takakansi. Kappale syntyi hankkeen yhteistyön tuloksena, suomalaisena ideana ihmisten tekemät luontoäänet.

2. Hankkeen kuvaus

Tässä kansainvälisessä ympäristötietoisuutta edistävässä hankkeessa ovat olleet yhteistyössä Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry. ja Maaseudun kehittämissyhdystys SILMU ry sekä Durham Heritage Coast Partnership ja LAG East Durham Leader Englannista. Hanke pohjautui hankeosapuolien paikallisten hankkeiden väliseen yhteistyöhön, jossa jaettiin hyviä käytäntöjä ja toimintatapoja sekä tuotiin paikallista osaamista osapuolien käyttöön. Paikallisen ja kansainvälisen toiminnan erottelu tässä yhteydessä on osin keinotekoinen, koska kysymyksessä oli kahdensuuntainen vastavuoroisuus, jossa eri osiot olivat tiiviissä kanssakäymisessä ja tukivat toisiaan.

Hankkeen toiminta tapahtui partnerimaassa ja Suomessa SILMU ry:n toiminta-alueella, johon kuuluvat Orimattilasta vanhan Artjärven kunnan alue, Askola, Lapinjärvi, Loviisa, Myrskylä, Mäntsälä, Pornainen, Porvoo, Pukkila ja Sipoo. Hanke on suomen-, ruotsin- ja englanninkielinen. Hanke alkoi 1.3.2012 ja päättyi vuoden 2014 lopussa.

2.1. Paikallinen toiminta

Tässä hankkeessa paikallisen toiminnan päämääränä täällä Suomessa oli kehittää Itä-Uudenmaan saariston virkistyskäyttöä ja tuoda sille lisäarvoa. Hanke ohjasi ja kannusti kestävään saaristomatkailuun, jossa korostettiin saariston puhtaita luontoarvoja ja erityispiirteitä sille tyypillisine kasvi- ja eläinlajistoineen. Virkistyskäyttöalueiden verkosto saaristossa ja niille tuotettu tietopitoinen virkistyskäyttömateriaali ohjaavat ihmisiä tietyille alueille ja edesauttavat ympäristöä huomioivaa matkailua.

Kuva 3. Sipoosta Loviisaan ulottuvalla saaristovyöhykkeellä toteutettiin kattavat inventoinnit, joiden pohjalta tuotettiin informaatio- ja virkistyskäyttömateriaalit. Kuvassa tutkija Mikael Henriksson.

Inventointien pohjalta tuotettujen havainnollisten informaatio- ja virkistyskäyttömateriaalien avulla alueella liikkuvat voivat tutustua saariston ja virkistyskäyttöalueiden erityispiirteisiin erilaisen, saaristoalueiden huomioimiseen ohjaavan virkistyskäyttömuodon pohjalta. Luonnon parempi tunteminen auttaa ohjaamaan ihmisiä ympäristön kunnioittamiseen ja sen kautta myös haluun säilyttää herkkiä ja erityislaatuisia luontoalueita siisteinä.

Durhamin alue Englannissa oli pitkään hiiliteollisuuden varassa ja kaivostoiminnan lakkauttaminen toi alueelle paljon haasteita. Hiiliteollisuuden saastuttamat ja likaamat rannat ja sosiaaliset ongelmat alueella eivät houkuttaneet alueelle turisteja ja esimerkiksi rantojen käyttö oli vähäistä. Nyt rantoja on saatu siistittyä ja ihmiset ovat alkaneet löytää alueelle, mikä on tuonut mukanaan ongelmia mm. rannikon eroosion lisääntymisenä ja kulumisena. Paikallisen toiminnan pääalueet Englannissa keskittyivät virkistyskäytön ja rannikon eroosion tasapainottamiseen reittisuunnittelun ja valistuksen kautta, ympäristökasvatuksen- ja tietoisuuden sekä tiedottamisen teemoihin ja tähän mennessä aikaansaatuun parannusten juhlistamiseen käyttäen musiikkia apuvälineenä.

2.2. Kansainvälinen yhteistyö

Hankkeen kansainvälinen toiminta muodostui osapuolten välisestä vuorovaikutuksesta, jolloin SILMU ry:n toiminta-alueelle voitiin tuoda hyödynnettäväksi hyviä käytäntöjä ja toimintatapoja ja vastavuoroisesti viedä täällä hyväksi havaittuja malleja hankeosapuolen hyödynnettäväksi. Hankkeen aikana järjestettiin lukuisia tutustumismatkoja partnerimaahan ja isännöitiin heidän tutustumiskäyntejään tänne. Kansainvälisten kohtaamisten toiminta käsitti mm.

- työpajoja ympäristöteeman ympärillä
 - työpajoissa vaihdettiin tietoa ja tutustuttiin paikallisiin hyväksi havaittuihin menetelmiin. Työpajat pohjautuivat myös hankkeiden paikalliseen toimintaan, jolloin hankeosapuolien yhteistyöllä voitiin kehittää tätä osa-aluetta
- käytännöllisiä ympäristökasvatustapahtumia
 - kohdemaissa järjestettiin käytännöllisiä luontotapahtumia, joissa ympäristökasvatuksellinen näkökulma oli kantava tekijä, esimerkiksi erilaisten ympäristökasvatuspäivien avulla voitiin tutustua paikallisiin menetelmiin
- tutustumista paikallisiin olosuhteisiin, kulttuuriin, tutkimuksiin ja työtapoihin
- uuden ideointia

Kuva 4. Hankkeen aikana järjestettiin paljon erilaisia työpajoja mm. ympäristökasvatuksen, virkistyskäyttömateriaalien, tiedottamisen, ympäristöä huomioivan turismin, musiikkiteeman ja muun hanketoiminnan ympärillä. Kuvassa vasemmalta Tero Myllyvirta, David Jackson, Pete Corrighan ja Jeff Corrighan.

Kuva 5. Kansainvälisen yhteistyön konkreettisina toimina järjestettiin vierailuja kummassakin partnerimaassa. Vierailujen aikana järjestettiin työpajoja, tutustumiskäyntejä, keskustelutilaisuuksia, kokouksia ym. hankkeen päämääriä edistäviä toimintoja. Pellingissä SILMU ry:n Gina Forsströmin kesämökillä otetussa kuvassa vasemmalta Steve Percival, Tero Myllyvirta, Kelly Youngs, Dave Etheridge, Janet Blackburn, Niall Benson ja Louise Harrington.

3. Hankkeen tavoitteet

Kansalaisia parhaiten palveleva ympäristövalistustyö pohjautuu siihen, että vaikeatkin asiat saadaan esitettyä yksinkertaisesti ja kansankielisenä. Paikalliset olosuhteet asettavat kehukset alueella tapahtuvalle toiminnalle, minkä vuoksi eri alueilla toimitaan usein eri tavalla tai asioita lähestytään erilaisesta näkökulmasta. Usein nämä erilaiset toimintatavat eri puolilla kuitenkin ruokkivat toisiaan ja niistä saadaan käyttökelpoisia ideoita, toimintamalleja ja uutta sekä virkistävää ajattelutapaa sovellettavaksi paikallisiin toimiin. Kansainvälinen yhteistyön tavoitteena oli mahdollistaa paitsi olemassa olevien käyttökelpoisten toimintamallien levittämistä uusille alueille, myös uusien ideoiden syntymistä kannustavassa ja innoittavassa ilmapiirissä.

Hankkeen tavoitteena oli edistää kansainvälistä vuorovaikutusta, yhteistyötä ja kokemusten vaihtoa sekä viedä ja tuoda uusia näkökulmia ympäristöosaamiseen meille ja muualle. Hankkeessa pyrittiin tuomaan uusia toimintamalleja ja -tapoja paikallisesti toteutettavaan ympäristönsuojelu- ja ympäristökasvatustyöhön sekä edistämään ympäristötietoutta alueella tiedotuksen ja erilaisten tuotettujen materiaalien avulla. Hankkeen tavoitteena oli myös laajentaa näkemystä siitä, miten eri tavalla asioita voidaan hoitaa eri maissa. Hanke loi kansainvälistä yhteistyöverkostoa myös tulevaisuutta ajatellen ja toi globaalia ajattelua paikalliseen toimintaan. Ympäristökasvatuksella on tärkeä rooli myös ihmisten matkailutottumusten ohjaamisessa ekoturismin suuntaan, ja tähän pyrittiin hankkeella vaikuttamaan huomioimalla esimerkiksi kulutukselle alttiit alueet.

Hanke tavoitteena oli myös mahdollistaa Leader -toimintaryhmien välistä yhteistyötä. Suomen ja Englannin alueiden toimintaryhmät tapasivat ja tekivät yhteistyötä hankkeen aikana tutustumalla toistensa toimintatapoihin ja rahoitettuihin hankkeisiin.

4. Hankkeen toteutus ja aikaansaannokset

4.1. Hankkeen toiminta

Kansainvälinen yhteistyö ja vierailut

Kansainvälinen toiminta käsitti molempiin hankemaihin suuntautuneita vierailuja, vuorovaikutteisia työpajoja, kokouksia ja keskusteluja ja toisiin ja toisenlaiseen ympäristöön ja toimintatapoihin tutustumista. Hankkeessa tärkeää oli tutustua paikallisiin hyviin käytäntöihin ja toimintatapoihin ja soveltaa tätä osaamista myös meillä Suomessa. Lisäksi paikalliseen kulttuuriin ja historiaan tutustuminen auttoi ymmärtämään ja hahmottamaan kokonaisuuksia ja myös hankemaiden välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä. Hankkeen aikana järjestettiin viisi vierailua Englantiin, joihin osallistui hankehenkilökunnan lisäksi myös mm. SILMU ry:n henkilökuntaa ja hallituksen jäseniä. Englantilaiset vierailivat Suomessa kahdesti erinäisin asiantuntijajoukoin. Kansainvälisistä vierailuista on kirjoitettu erilliset raportit, jotka löytyvät väliraporteista liitteinä. Väliraportit vuodelta 2012, 2013 ja 2014 löytyvät yhdistyksen nettisivuilta osoitteesta www.vesi-ilma.fi.

Kuva 6. Limnologi Juha Niemi hakemassa ideoita virkistyskäyttömateriaaleihin "Punaoravan luontopolulta" Skotlannista.

Yhteistyössä englantilaisten kanssa ideoitiin täällä tuotettavia saaristomateriaaleja ja saatiin niistä palautetta, sekä vastavuoroisesti paneuduttiin heidän työn alla oleviin opasmateriaaleihinsa ja ympäristökasvatusteemoihin. Partnereiden kesken on vaihdettu paljon erilaisia materiaaleja, jotka hyödyttivät osapuolia hankkeen eteenpäinviemisessä, ja jotka tulevat olemaan tärkeitä apuvälineitä myös tulevilla hankkeilla.

Englannissa yksi tärkeimmistä aiheista oli löytää toimivia ratkaisuja ja tasapaino rannikon kulumisen ja virkistyskäytön välille. Hankkeen aikana paneuduttiin virkistyskäyttöreitistöjen suunnitteluun ja mietittiin kestäviä ratkaisuja alueella liikkumisen ja eroosion suhteen. Englannin rannikolla tutustuttiin useisiin virkistyskäyttöreitteihin ja niihin mietittiin toimivia ja kestäviä ratkaisuja sekä kehiteltiin uusia ideoita. Englantilaisten aikaansaannoksia rannikon tilan parantamisen osalta haluttiin juhlistaa näkyvästi ja samalla myös saada tiedotusarvo asiasta nousemaan. Tästä syntyi ajatus järjestää Low Tide Day, jossa erilaisten rannikkoon liittyvien ohjelmapisteen ja puuhapajojen kautta saatiin näkyvyyttä alueen hienolle rannikolle. Päivä huipentui musiikkiesityksiin, joista viimeisimpänä kuultiin kuoron säestyksellä paikallisen muusikon Steve Percivalin kirjoittama ja hankkeen yhteistyönä syntynyt kappale We All Go Back to the Sea. Kappaleesta tuotettiin myös CD-levy. Tero Myllyvirta esitti tapahtumassa suomalaisten tervehdyksen ja lauloi kappaleen Finlandia.

Kuva 7. Hankkeen toimintana Englannissa järjestetty Low Tide Day huipentui musiikkiesityksiin ja yhteistyönä syntyneeseen kappaleeseen We All Go Back to the Sea. Kuoron tukemana pääsolistina englantilaisen Leader -ryhmän hallituksen jäsen Steve Percival.

Hankkeen vierailujen aikana järjestettiin paljon erilaisia työpajoja hanketeemoihin liittyen ja tavattiin eri alojen asiantuntijoita kummassakin hankemaassa. Ympäristökasvatustapahtumia järjestettiin sekä Suomessa että Englannissa ja tämä edesauttoi myös koulujen verkostoitumista kansainvälisesti ja uusien koulujen välisten hankkeiden suunnittelua. Kansainväliset vierailut avasivat mukana olijoiden silmiä ja antoivat valmiuksia tarkastella myös oman maan asioita erilaisesta, aikaisemmasta poikkeavasta näkökulmasta. Yhdeksi tärkeimmäksi oivallukseksi nousi meidän ainutlaatuisten jokamiehenoikeuksiemme arvon ymmärtäminen ja tiedostaminen suhteessa englantilaisten tarkkaan rajoitettuun oikeuteen liikkua luonnossa ja hyödyntää luonnon antimia.

Kuvat 8 ja 9. Hankkeen aikana järjestettiin ympäristökasvatustapahtumia sekä Englannissa (yläkuva) että Suomessa ja tutustuttiin paikallisiin opetusmenetelmiin ja olosuhteisiin. Alemmassa kuvassa Louise Harrington, Niall Benson, Dave Etheridge ja Tero Myllyvirta Pukkilan Kirkonkylän koulun oppilaiden kanssa tutustuivat iktyonomi Sampo Vainion johdolla kaloihin ja kalojen anatomiaan.

Hankkeen kansainvälinen yhteistyö on koettu molemmin puolin aktiiviseksi, tuloksekkaaksi ja hyödylliseksi. Tästä kertoo myös halu kehittää uusia hankkeita hankeosapuolien ja hankkeen yhteistyötahojen kesken ja jo nyt vireillä olevat uudet hankkeet.

Kuva 10. Kokeneet tutkijat antoivat panoksensa myös Loch Nessin hirviön mysteerin selvittämiseen. Ainoat löydettyt ilmeiset todisteet hirviön olemassa olostasi oli "Nessien" tuhoaman teltpapaikan jäänteet järven rannalla.

Paikallinen toiminta Suomessa ja virkistyskäyttömateriaalit

Hankkeen aikana kerättiin inventointien avulla kattava tuhansien valokuvien materiaali kenttäpöytäkirjoineen virkistyskäyttömateriaalien tuottamiseen. Yhdistyksen tutkimusveneellä tehtiin inventointeja itäisen Uudenmaan saaristossa Sipoosta Loviisaan ulottuvalla merialueella ja ideoitiin ja kokeiltiin erilaisia toimivia materiaaleja sekä kartoitettiin virkistyskäyttöön ja materiaalien hyödyntämiseen soveltuvia kohteita. Inventointiretkillä informoitiin alueilla liikkuvia virkistäytyjiä tulevista materiaaleista ja saatiin palautetta sen hetkisiin koevedoksiin.

Virkistyskäyttömateriaaleja ideoitiin ja työstettiin yhteistyössä englantilaisten kanssa ja hyödynnettiin heidän vankkaa osaamistaan erilaisten esitteiden ja infomateriaalien

tuottamisessa. Norra Sandön saarelle räätälöitiin erityinen innostava merirosvo Störtebekerin aarrekartaseikkailu, joka nimensä mukaisesti sai innoituksensa alueella 1300 luvun loppupuolella liikkuneesta hurjasta merirosvosta Klaus Störtebekeristä. Aarrekartta on saariston erityispiirteisiin ja luontoon tutustuttava opettava seikkailu lapsiperheille ja kaikille muille saarella virkistäytyjille.

Koko saaristossamme käytettäväksi tehtiin "10 asiaa tehtäväksi ennen kuin lähdet saarelta" -virkistyskäyttömateriaali. Materiaalin tunnushahmoksi valittiin kalatiira, koska se toimii erinomaisena ja näkyvänä tunnuseläimenä saaristollemme. Materiaali on lapsille ja lapsenmielisille suunnattu saariseikkailu, joka opettaa paljon saaristosta ja sen luonnosta ja tempaa mukaansa innostavalle opintomatkalle. Materiaali innostaa kattavasti käyttämään eri aisteja, tutkimaan ja havainnoimaan luontoa ja ohjaa toimimaan vastuullisesti saariston herkillä ja kulutukselle alttiilla alueilla. Materiaalit soveltuvat erityisen hyvin käytettäväksi Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen kohteilla, joita on 10 kpl välillä Sipoo-Loviisa, ja Sipoon, Porvoon ja Loviisan kuntien omistamilla saariston virkistysalueilla. Materiaalit julkaistiin sekä suomeksi, ruotsiksi että englanniksi. Materiaalit on ladattavissa yhdistyksen nettisivuilta osoitteesta www.vesi-ilma.fi ja ne ovat nähtävissä suomenkielisinä liitteissä 1 ja 2. Materiaalien näkyvyyttä pyritään jatkossa lisäämään viemällä ne saariston virkistyskäyttöalueille ladattavaksi esim. QR-koodien kautta ja latauslinkkien saamisesta myös Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen sivuille on jo keskusteltu.

Kuvat 11 ja 12. Virkistyskäyttömateriaaleja kokeiltiin, suunniteltiin ja ideoitiin englantilaisten kanssa myös oikeassa käyttöympäristössä saaristossamme. Kuvat Norra Sandön saarelta. Vasemmassa kuvassa Niall Benson ja Tero myllyvirta, oikealla koko englantilaisten vierailijaryhmä.

Kuva 13. Merirosvo Störtebekerin aarekartta Norra Sandön saarelle sai lopullisen muotonsa. Tässä esimerkkinä aloitussivu.

Kuva 14. "Kymmenen asiaa tehtäväksi ennen kuin lähdet saarelta" -materiaalin etusivu.

4.2 Aikataulu

Hanke eteni hankesuunnitelmassa esitetyn aikataulun mukaisesti. Hankkeessa saatiin toteutettua siihen suunnitellut toimenpiteet ja kokonaisuudet ja hankkeella on saavutettu ne päämäärät, mihin hankkeella pyrittiin.

4.3 Resurssit

Hankkeen onnistuminen pohjautui hyvään etukäteissuunnitteluun, töiden koordinointiin ja tehokkaaseen vuorovaikutukseen hankepartnerien kanssa. Resurssit kohdistettiin pääosin työvoiman tehokkaaseen käyttöön. Ulkomaanmatkojen kustannukset pyrittiin minimoimaan ja saaristossa tapahtuvat inventoinnit autolla ja veneellä reititettiin niin, että samalla kertaa saatiin läpikäytyä monia samalla suunnalla olevia paikkoja.

Kuva 15. Hankkeen aikana myös Leader -ryhmät tapasivat useaan otteeseen yhteistyön merkeissä. Kuvassa vasemmalta Louise Johnson, Gina Forsström, Tiina Kurki (selin), Janet Blackburn, Jeff Corrighan ja Tero Myllyvirta.

4.4 Toteutuksen organisaatio

Hankkeen toteutuksesta vastasi Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen henkilökunta, johon kuuluivat ekologi/toiminnanjohtaja Tero

Myllyvirta, biologi Mikael Henriksson, limnologi Juha Niemi ja iktyonomi Sampo Vainio, jotka kaikki osallistuivat hankkeen suunnitteluun ja toteutukseen. Hankkeesta vastasi toiminnanjohtaja Tero Myllyvirta.

Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys toimi hankkeessa yhteistyössä Maaseudun kehittämissyhdistys SILMU ry:n kanssa ja hankkeella oli kansainväliset partnerit Englannista, LAG East Durham Leader ja Durham Heritage Coast Partnership.

Kuva 16. Kansainväliset vierailut olivat puolin ja toisin hyvin järjestettyjä ja täynnä ohjelmaa ja toimintaa. Kuvassa SILMU ry:n hallituksen puheenjohtaja Gunilla Holmberg esittelemässä Durhamissa englantilaisille SILMUn toimintaa.

4.5 Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen kokonaisbudjetti toteutusajalle oli 150 000 euroa, josta 30 000 euron omarahoitusosuus katettiin yhdistyksen osallistumisella hankkeen palkkakustannusten maksamiseen. Hanke on rahoitettu Maaseudun kehittämissyhdistys SILMU ry:n kautta.

4.6 Raportointi ja seuranta

Hankkeen ohjausryhmän jäseninä olivat Juha Mäkinen Uudenmaan ELY-keskuksesta (varajäsen Maria Consin-Palva), Gina Forsström SILMU ry:stä (varajäsen Heli Mutanen) ja Tero Myllyvirta Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksestä (varajäsen Juha Niemi). Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistyksen hallitus, jonka edustajisto kattaa hyvin sekä alueellisen että hankkeen kannalta olennaisten tahojen edustuksen, seurasi hankkeen toteutusta. Hankkeen ensimmäinen väliraportti käsitti vuoden 2012 ja toinen raportti vuoden 2013. Vuoden 2014 toiminnasta valmistui erillinen väliraportti ja lisäksi hankkeesta tuotettiin tämä loppuraportti. Lisäksi jokaisesta kansainvälisestä vierailusta on kirjoitettu erilliset raportit.

4.7 Tiedottaminen

Hankkeen aikana on järjestetty erilaisia tiedotustilaisuuksia ja -tapahtumia sekä Suomessa että Englannissa. Hankkeen toiminnasta on tiedotettu kotimaassa mm. englantilaisten vierailujen ja niihin liittyvien ympäristökasvatustapahtumien yhteydessä. Hankkeesta on paikallislehtien lisäksi kirjoitettu myös mm. Suomen Vesiensuojeluyhdistysten liiton Aquarius -lehdessä. Englannissa hankkeen toiminnasta on kirjoitettu lehdissä ja hankkeesta tuotettua videomateriaalia on nähtävissä internetin Youtube -palvelussa Durham Heritage käyttäjän nimellä hakemalla. Videomateriaalia löytyy mm. Low Tide Dayn musiikkiesityksistä ja haastatteluista. Hankkeen toiminnasta on tiedotettu aktiivisesti myös sosiaalisessa mediassa yhdistyksen ja partnerien Facebook -sivujen kautta. Ulkoisen tiedottamisen lisäksi sisäinen tiedottaminen hankkeen toimijoiden ja yhteistyötahojen kesken on ollut aktiivista läpi hankkeen.

Hankkeessa valmistuvista virkistyskäyttömateriaaleista kerrottiin saaristoinventointiretkien yhteydessä siellä virkistäytyjille. Hankkeen päätyttyä hankkeesta ja materiaalien saatavuudesta pidetään vielä tiedotustilaisuus Porvoossa ja tiedottamista jatketaan vuonna 2015 avovesikauden lähestyessä, jotta saaristossa virkistäytyjät löytävät tuotetut virkistyskäyttömateriaalit ja ottavat ne aktiivisesti käyttöön.

4.8 Toteutusolehdet ja riskit

Hanke toteutui hankesuunnitelman ja suunnitellun mukaisesti ja hankkeen riskit pystyttiin hallinnoimaan sekä kotimaassa tapahtuvan että kansainvälisen toiminnan osalta. Hankkeen onnistuvuuden kannalta vaivaton ja yhteisymmärryksessä tapahtunut kommunikointi hankepartnerin kanssa ja molemminpuolinen dynaaminen ote olivat avaimia hankkeen toimivuudelle.

Kuva 17. Yhdeksi hankkeen riskitekijäksi voitiin kai laskea Englannin vaihteleva sää myrskyineen.

5. Yhteistyökumppanit, kohderyhmä ja hyödynsaajat

Kohderyhmänä ja hyödynsaajana ovat Itä-Uudenmaan kunnat, paikalliset asukkaat, matkailuala ja luonnossa virkistäytyjät. Hankkeen paikallinen toiminta suuntautuu saaristossa matkaileville koti- ja ulkomaisille turisteille ja virkistäytyjille, jotka liikkuvat veneillen, meloen tai mikäli alueiden sijainnit sen sallii, hakeutuvat saaristoon maitse. Kohderyhmänä on toisaalta niitä, jotka hakeutuvat rannoille ja satama-alueille yksinkertaisesti siitä syystä, että nämä ovat yleisiä, vapaasti yöpymiseen ja ulkoilmaelämää varten käytettäviä alueita. Näille tulee tarjoutumaan entistä monipuolisempia toimintamahdollisuuksia saaristoympäristössä. Luonnon huomioiva turismi on myös Suomessa yksi ajankohtaisia matkailun kehittämisen painopisteitä..

Hankkeen kansainvälisen yhteistyön antia on levitetty paikallisesti koko SILMU ry:n toiminta-alueelle, jolloin hankkeesta on ollut hyötyä koko alueen ympäristölle ja toimijoille. Hanke toimi molempien kotimaisten kielten lisäksi myös englanniksi.

Kuva 18. Luonnossa liikkuminen Englannissa on pitkälle rajoitettua tietyille sitä varten tehdyille reiteille, eikä yksityisten maanomistajien maille ole juurikaan asiaa. Suomalaiset jokamiehenoikeudet ja niiden mukanaan tuoma vapaa liikkuminen luonnossa ja luonnon antimien hyödyntäminen olivatkin englantilaisille vieraita ja kiinnostavia asioita. Jokamiehenoikeuksiin ja suomalaiseen metsään tutustuttiin Sipoossa Pilvijärvellä.

6. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Hankkeessa tuotettuja virkistyskäyttömateriaaleja markkinoidaan ja niistä tiedotetaan vuoden 2015 aikana. Materiaaleille haetaan näkyvyyttä eri toimijoiden, kuten virkistysalueyhdistyksen nettisivuilta ja materiaalien saatavuutta saaristossa edistetään viemällä virkistysalueiden infotauluille materiaaleihin ohjaavia QR-koodeja. Norra Sandön saarelle toteutetusta aarrekartasta saa helposti pienellä ponnistuksella tuotettua myös geokätköilijöille soveltuvan seikkailun, joten harrastajiin ollaan yhteydessä ja tämän mahdollisuuden onnistumista edistetään. Yhdistyksen ja koulujen aloittama yhteistyö englantilaisten kanssa jatkuu ja yhteistyössä kehitetään uusia hankeideoita ja yhteistyön muotoja.

Porvoossa 31.10.2014

Tero Myllyvirta
toiminnanjohtaja, tutkija
040-5112216
tero.myllyvirta@vesi-ilma.fi

Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys ry.
www.vesi-ilma.fi

Juha Niemi
limnologi
050-5710335
juha.niemi@vesi-ilma.fi

Mikael Henriksson
biologi
050-4900692
mikael.henriksson@vesi-ilma.fi

LIITE 1.
Merirosvo Störtebekerin aarrekartta Sandöhön

LIITE 2.
10 asiaa tehtäväksi ennen kuin lähdet saarelta

LIITE 3.
Otteita lehtileikkeistä hanketta koskien

Jeff Corrighan (vas.), June Clark, projektin johtaja Louise Johnson (ed.oik.), meribiologi Heather Sugden, Steve Percival ja Helen Ryde tapasivat Loviisassa Sten Frondénin keskustellakseen kehittämishankkeista.

Kansainvälistä yhteistyötä rannikoilla

■ Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilman-suojeluyhdistys ja Durham Heritage Coast Patrnership Koillis-Englannista aloittivat kolmivuotisen hankkeen rannikkoalueidensa kehittämiseksi.

-Rannikkoalueemme ja niitä koskevat ongelmat ovat hyvin erilaisia, mutta uskon, että meillä on paljon annettavaa toisillemme, sanoo Tero Myllyvirta.

Hankkeen suomalainen osapuoli vieraili Durhamissa keväällä, ja seitsenhenkisen ryhmä englantilaisia tutkijoita ja asiantuntijoita vietti tällä viikolla neljä päivää Itä-Uudenmaan rannikkoseudulla tutustuen alueen erityispiirteisiin, turismiin ja kehittämistoimiin. Loviisan kehittämisspäälikkö Sten Frondén otti ryhmän vastaan Loviisan vierasvenesatamassa.

Durhamissa on paljon tehtävää

Durham on mereen rajoittuva maakunta Koillis-Englannissa.

-Durhamin rannikko on korkeaa, jyrkkää kalliota, johon vielä lisäksi vaikuttavat kovat tuulet ja vuorovesi. Se

on jotain aivan toista kuin meidän rannikkomme, johon voi rakentaa mökin ja ranta-saunan rantaviivan tuntumaan, Myllyvirta kuvailee.

Yksi suurimpia ongelmia Durhamin rannikolla ovat 1980-luvulla lopetettujen hiilikaivosten jälkeensä jättämät saasteet.

-Jos hiilikaivos on sisämaassa, jätteet kerätään suuriksi kasoiksi, mutta Durhamissa meren alla sijaitsevista kaivoksista johdettiin jätteet suoraan putkia pitkin mereen, yhteiskunta-aktivisti June Clark kertoo.

Hiilijätteen lisäksi rannikolla on erilaista metallijätettä ja parruja, ja maa on paikoin erittäin hapanta.

-Tietyn hilen aiheuttaman kemiallisen reaktion vuoksi maassa on paikoin muun muassa rikkiä ja pH voi olla jopa kaksi.

Hiilikaivosten lopettamisen seuraukset ovat monilla muillakin tavoilla nähtävissä.

-Alueella on edelleen paljon työttömyyttä ja toivottomuutta. Ihmiset ovat ylipainoisia, syövät epäterveellisesti ja itsemurhia tehdään paljon, Myllyvirta luettelee.

Alueen puhdistamiseksi

ja imagon kohentamiseksi on tehty jo paljon, mutta Ilman- ja vesiensuojeluyhdistyksen alulle panema "Ympäristötietoisuutta yli rajojen 2012-14"-hanke tarjoaa hienon mahdollisuuden jatkotoimille.

Luonto ja ihmiset hämmästyttivät

Myllyvirran mukaan Suomessa ja Itä-Uudellamaalla ongelmana on saariston ja rannikon käytön yksipuolisuus.

-Täällä veneet lipuvat yleensä samoja reittejä pitkin samoihin paikkoihin. Haluaisimme löytää uudenlaisen tavan retkeillä saaristossa, ja tarjota kiinnostavaa nähtävää ja koettavaa eri-ikäisille. Muun muassa maahinnouspaikkoja tulisi lisätä.

Englantilaisryhmän jäsenille matka oli ensimmäinen vierailu Suomeen, ja Myllyvirran mukaan monia asia herätti suurta ihmetystä.

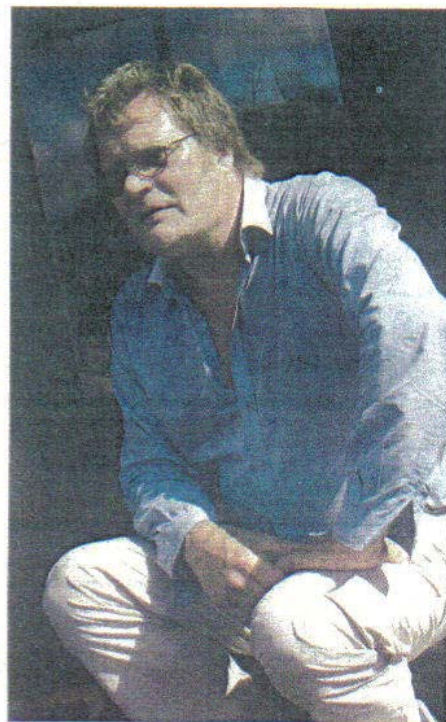
-Esimerkiksi oma piha on Englannissa niin pyhä asia, että jos sinne tulee joku ulkopuolinen, hän voi olla vain murhaaja tai muu rikollinen. Se, että Suomessa voi jokamiehen oikeuden perusteella oleilla ja esimerkiksi marjas-

taa toisen mailla on lähes käsittämätöntä.

Myös suomalainen maisema ja ihmiset saivat englantilaisten silmissä melkein tarunomaisen luonteen.

-Englannissahan maisema on tuhottu niin, että meistä suomalaisista se on lähes ekokatastrofi. Heistä oli ihmeellistä kuinka täällä pohjoisessa oli metsää ja vehreyttä, ja kuinka täydellisen siistiä joka paikassa oli. He kuvasivat meitä luonnon kansaksi, jolla on täydellinen kontakti ympäristöönsä villieläimien. Heitä kiinnosti suuresti myös se, kuinka ihmisiä autetaan takaisin jaloilleen taloudellisissa ja muissa ongelmissa.

Ryhmä ehti nelipäiväisen vierailunsa aikana tutustua muun muassa Porvooseen, Sandöön Itä-Pellingsissä, lähiruokaan Mia Aitokarin tilalla, kalastamiseen sekä Loviisaan Sten Frondénin johdolla. Hankkeessa ovat mukana myös paikalliset Leader-ryhmät rahoittajina sekä Maaseudun Kehittämisyhdistys SILMU ry.

Susanna Heiska

Tero Myllyvirta kertoi laivasillalla yhteistyöhankkeesta.

Östra Nyland 16.8.2012

Besökarna fick åka båt från Borgå till Lovisa. Utvecklingsdirektör Sten Frondén tar emot gruppen. FOTO: MAX NYBERG

En båt lastad med samarbete

S5 Det är en lite otippad partner som Föreningen vatten- och luftvård för Östra Nyland och Borgå å har sparkat i gång ett samarbete med. Meningen är att förbättra skärgården och utveckla skärgårdsturismen, och för att få nya infallsvinklar utbyter man idéer med den engelska föreningen

Durham Heritage Coast Partnership.

Kustremsan i England är inte det minsta likadan som vår, och det är också en fördel. På det här viset lyckas båda parter bekanta sig med helt nya sätt att tänka och komma loss från hemmablindheten.

På tisdagen besökte några briter

Lovisa för att se hur vi gör här, och förhoppningsvis ta med sig erfarenheter hem. På samma vis hoppas föreningen i Finland på erfarenheter från England. Några konkreta förslag finns redan, även om samarbetet bara börjat.

Östra Nyland 16.8.2012

NYA TANKESÄTT, OCH nya infallsvinklar i skärgårdsturismen. Det är syftet med samarbetet över landsgränserna.

För engelsmännen var det här första besöket i Lovisa, och första gången de åkt båt i vår skärgård. Tero Myllyvirta gestikulerar i mitten. FOTO: MAX NYBERG

De vill förnya skärgårdsturismen

ÖSTNYLAND Det är en fullastad båt som anländer i gästhamnen på tisdagen. Båten, den kommer lastad med Föreningen vatten och luftvård för Östra Nyland och Borgå å och dess nya samarbetspartner Durham Heritage Coast Partnership från England.

På gång är ett projekt där föreningen vill förbättra skärgården med nya metoder. Meningen är att hitta nya infallsvinklar och nya sätt att se på vår skärgård eftersom man lätt blir hemmablind. Och därför sökte man en samarbetspartner. Den som svarade var gruppen från Durham i England, trots att de två områdena inte har särskilt mycket gemensamt förutom att båda

ligger vid kusten.

– De har höga klippor mot havet, och det var tidigare ett gruvindustriområde. Under en lång tid dumpades gruvavfallet i havet nedanför klipporna. Invånarna började aktivera sig och har städad upp området för att locka turister sedan industrin brakade ihop på 1980-talet, säger Tero Myllyvirta.

För att pigga upp skärgården i Östnyland söker man erfarenheter av engelsmännen, och på samma sätt söker de erfarenheter hos oss. I planerna finns bland annat en naturrutt eller nätverk längs kustremsan mellan Sibbo och Lovisa. En av idéerna är att på intressanta platser sätta ut

skyltar som beskriver området och dess natur.

– Traditionellt är vår skärgårdsturism ganska alkoholcentrerad. Man åker från hamn till hamn och stannar ett par dagar på ett ställe. Där super man eller läser Mika Waltari. Vi vill få in nya tankesätt i skärgårdsturismen.

En synvinkel som Myllyvirta hoppas att engelsmännen ska kunna lära oss i Finland är hur man utnyttjar skärgården för turism utan att folk-mängderna sliter på naturen.

– Deras befolkningstäthet är femton gånger högre än vår, så de har tvingats tänka på de här sakerna mera än vi.

Gräsrotsrörelse

Engelsmännen har å sin sida en utgångspunkt där all aktivitet börjar från gräsrotterna och är samhällsorienterad, alltså en sorts nerifrån och uppåt-förnyelse som involverar samhällena längs kustremsan.

– Meningen är sedan att dela med sig av kunskapen internationellt. Därför är det så viktigt att få vara här i Lovisa, säger Jeff Corrighan som tidigare var jurist men numera arbetar med miljövard.

June Clark, som beskriver sig som en samhällsaktivist, säger att vissa problem är de samma som här. Ibland har människor svårt att ta till sig nya idéer.

– Det finns alltid ett visst motstånd, men genom att verka så som vi gör så har vi fått med samhällena. Mycket har blivit bättre längs med Durhams kust, säger Clark.

För engelsmännen är det här det första besöket i Finland, och Myllyvirta påpekar att det ännu bara är början i ett nytt projekt.

– Vi kommer att göra flera besök i Durham, och på samma vis kommer de hit igen. Mycket bra stoff kan komma ur det här.

Projektet finansieras av Silmu.

MAX NYBERG
max.nyberg@on.fi

England och Östnyland möts kring miljöprojekt

Publicerad för 2 dagar sedan. Uppdaterad för 2 dagar sedan.

Jeff Corrighan och Tero Myllyvirta gör nu miljövårdssamarbete under tre års tid.

Copyright YLE/Mikael Kokkola

Kring miljövård och turism växer nu ett projekt frammellan Östnyland och delar av Nordsjökusten i England. På måndagen presenterade Föreningen vatten- och luftvård för Östra Nyland och Borgå sitt samarbete med Durham Heritage Coast Partnership.

Under tre års tid kommer parterna att ta del av varandras utmaningar och lösningar på hur en kustbyggd kan utvecklas med miljövänliga metoder.

Kusten kring Newcastle och Middlesbrough är helt olik vår, säger verksamhetsledaren Tero Myllyvirta, men utmaningarna är långt de samma och då har vi nytta av att ta del av varandras lösningar.

För nya infallsvinklar svarar bland annat Jeff Corrighan, från Durham Heritage. Han är nu på besök i Östnyland för att se hur man på ett hållbart sätt kan utveckla kusten. En skärgård kan vara en bra modell för det, anser han.

Britter här för att insupa idéer

BORGÅ. Både i Östnyland och i Durham, söder om Newcastle i England, vill man söka nya lösningar för att kombinera turism, företagsamhet och miljöhänsyn. Både Jeff Corrighan, i förgrunden, och Tero Myllyvirta tror starkt på ett nystartat samarbetsprojekt.

östnyland sidan 8

8 Östnyland

Borgåbladet tisdag 14 augusti 2012

Britter och östnylänningar söker vägar till samarbete

Det finns mycket som skiljer den östnyländska kusten från strandlinjen söder om engelska Newcastle. Men det finns också flera gemensamma nämnare.

BORGÅ. I går strålade en grupp engelska experter från Durhamregionen samman med verksamhetsledare Tero Myllyvirta och limnolog Juha Niemi från Föreningen vatten och luftvård för Östra Nyland och Borgå å. I tre dagars tid ska de engelska gästerna bekanta sig med Borgå, Lovisa och Sibbo.

De ska åka ut till Sandön i Lovisa, de ska besöka Isnäs för att se hur samhället har återhämtat sig efter att sågindustrin lades ner, de ska titta på fiskevägen i Strömsberg och de ska ta sig ett dopp i Molnträsk.

Dessutom ska de få bekanta sig med närproducerad mat.

Myllyvirta säger att det treåriga projektet går ut på att byta kunskap samt låta sig inspireras av idéer som den andra parten kläckt och förverkligat.

Durham står inför stora utmaningar efter att kolindustrin lades ner. Många människor känner att de inte längre har några framtidsutsikter, unga flyr regionen och självmordssiffrorna har skjutit i höjden.

Tero Myllyvirta och Jeff Corrighan tror på samarbetet mellan Östnyland och Durhamregionen i England. FOTO: LAURI ASANTI

– Situationen skulle inte nödvändigtvis behöva vara den här, säger Myllyvirta. Den sju man starka engelska truppen som representerar Durham Heritage Coast Partnership leds av Jeff Corrighan, juristen som efter sin pensionering började studera stadsplanering.

– Miljön i Durham är svårt förorenad på grund av kolindustrin, med bland annat nedsojade stränder. Men kusten är också av stor betydelse sett ur ett historiskt perspektiv.

Bland det allra viktigaste just nu är att skapa förutsättningar för människor i regionen att leva; det ekonomiska tomrummet som

uppstod i och med att kolindustrin försvann, måste täppas till med nya former av verksamhet.

Dessutom vill man locka människor att röra sig i området utan att det tar på miljön; satsningen på ekoturism är betydligt större där än här.

I Östnyland hoppas man

kunna utnyttja några av de idéer som tagits fram i Durham för att främja turismen, samtidigt som man värnar om miljön vid kusten och i den känsliga skärgården.

Jeff Corrighan säger att man nu under den inledande fasen av projektet ska lära känna varandra, därefter är det dags att byta idéer och

kunskap. I slutet av treårsperioden görs handlingsplaner upp. Corrighan hoppas att det inledande projektet ska utmynna i ett än mer omfattande sådant.

Heidi Eklund
heideklund@tbl.fi
020 756 9641

Porvoonjoen
vesiensuojelu-
yhdistyksellä
alkamassa itä-
Uudenmaan
rannikkokohteiden
inventointi

inventorini

Tungku Poliklinik di Gedung
Karya Kencana di Jalan Jendral
Sudirman No. 100, Jakarta
tel. 021-5711111.

[illegible]

A black and white photograph showing a group of people, including children and adults, standing in front of a large, dark, rectangular structure that appears to be a tomb or a large chest. The scene is outdoors, and the lighting is dramatic, with strong shadows. The people are dressed in traditional or semi-formal attire. The structure has some text or markings on it, but they are not clearly legible. The overall mood is somber and historical.

Dr. Vesa-Matti Ilonen, opettaja Heli Soininen.

Eräällä Minny EU-rahoitusta saaneella kansainvälisellä silmälääketieteellisen tutkimuksen keskuksella on tutkimus, jossa vesihiokseja käytetään onkologian ja nefrologian hoidossa. Tällä hetkellä tutkimus on vielä alkuvaiheissa, mutta se on jo osoittanut, että vesihiokseja voidaan käyttää onkologian ja nefrologian hoidossa.

Matias Heino ei ollut ongella en-
simmäistä kertaa. Hän on pää-
ssyt Porvoonjokeen sivustettiin.
Kävelöihin mukaan saavuttet-
ta, hän on saanut karkista vi-
velillä tai ongella jopa seise-
mällä kalastuskerralla. Hän tu-
lustui maanantaina luokkansa

Sempro Vaino (Pikkajärvi) kuuluu kauden kokeiden kärkeen ja on kokenut joitakin kokeita myös muissa kisoissa. Hän on ollut mukana myös maailman ja Yhdysvaltojen kisoissa. Hän on ollut mukana myös maailman ja Yhdysvaltojen kisoissa. Hän on ollut mukana myös maailman ja Yhdysvaltojen kisoissa.

vestisoptioni kaarell Julia Nieminen ranteella. Nähtiä löytyy Porvoonjoesta runsaasti.

**Jää paremmin
mieleen kuin
talviaamut
koulussa.**

...sääntöjen mukaisesti annettua ko-

[illegible]

—Aika sentin makuinen se on kuin kauppa, mutta tyvää sehemän kijoiohta.

Hankkeen suuruus ei voi koiden
tun taitakin la- Uudenmaan
rautikolle, jossa inventoidaan
keskityn alusta alkaen kymme

toinen eräänlainen aarrekaivos.
Tölkkiä.

[illegible]

Siihen luona ohjaili verta
Vesala, Milja Pohjalainen, El-
minä Pelkonen ja Milja Ue-
nlus, jonka ruokaan tallainen
koulupäivä on parempi kuin

A black and white photograph of a person in a dynamic pose, possibly a dancer or athlete, against a dark background with a fence and trees. The person is in the center, wearing a light-colored top and dark pants, with one arm raised. The background features a dark, silhouetted landscape with a fence and trees. The overall mood is dramatic and artistic.

Verri Vesale kanke, valdka tširpils sarlin odoma. Tytölän mie-
heste ajavertokapa oli normaali koulupäivä perhepi-
villä.

Juhtu Nite jooni sademehorron tõlku, jontu meelstasjato
hain astuult. Tassu maadoksa toidat vovak eiaa polja muulasa
deit lastaku, arentaku heitjatyit eimeidaku sinimeilisen vaa
reisi sademehorronest. Tamsi on ilmeiselt heidetu korvoni.

normaal
—Muista en tykkää kalastaa,
enää siitä, että niitä tappeaan,
hän tuihuttaa.
—Jossella puolen silmää löytyy

nemaläsnä, Rannalla In-
 macteleita opakeilijat biologi
 Mikael Heurkessonin ja linno-
 108) Juhani Nieminen kanssa, mi-
 tä sähkää elonni rannavessell
 109)

mitat, joutuukaa, hahkako-
tään ja vesikroonit.
- Naina viihdytti rehevissä
vesissä. Saavuttele oli viime
kerralla huijaa yhteen, mutta
toon, Ateen hienosten tinnit
on tulla kymmenen vuote-
toimintaa, väkensä väkensä
työnnä, väkensä väkensä
toimintaa ja pelon syönnä
toimintaa ja maentunneita

Maat ovat olleet hankkeita on
kun Porvoon kaupungin ja
nii rakennetaan kahden vuorok
alikka Puhkassa, jotta ang
länkalainen kutoi sea maista

—Se inneri tällä sukien välillä on olemalla pitkillä ne työkset, kun kas pillehän. Perässä ole- va pille se kavatit hengittä- minen. Pillestipien alla on Newcastlen rannikko satama.

HYVE LEVITASH, Nirmal Sahoo

Kuoro matkii
Porvoonjokea

100% Pure

Margaret Thatcher in

मृता रामा जिवंत पात्र

room. Alireen finished

Myrskynpöly, väestössä vaiva

neils muoria ja masenti

Yksi osa-alue henkeä

niä taltioidaan kahden

lantilainen kuoro saa n

Paula levylle, idea on loppu

Tällä koetaan pä-

Newcastle's rainbirds s

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570, 2571, 2572, 2573, 2574, 2575, 2576, 2577, 2578, 2579, 2580, 2581, 2582, 2583, 2584, 2585, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2592, 2593, 2594, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2607, 2608, 2609, 2610, 2611, 2612, 2613, 2614, 2615, 2616, 2617, 2618, 2619, 2620, 2621, 2622, 2623, 2624, 2625, 2626, 2627, 2628, 2629, 2630, 2631, 2632, 2633, 2634, 2635, 2636, 2637, 2638, 2639, 2640, 2641, 2642, 2643, 2644, 2645, 2646, 2647, 2648, 2649, 2650, 2651, 2652, 2653, 2654, 2655, 2656, 2657, 2658, 2659, 2660, 2661, 2662, 2663, 2664, 2665, 2666, 2667, 2668, 2669, 2670, 2671, 2672, 2673, 2674, 2675, 2676, 2677, 2678, 26

Vesiensuojeluyhdistyksen biologi Mikael Henriksson valmistautui koukkaamaan hauen limnologi Juha Niemen nostamasta katiskasta.

Englantilaiset kalastelivat luontotietoutta Pukkilassa

PUKKILA | Porvoonjoen yläjuoksulla Pukkilassa vierailleet englantilaiset olivat ylättyneitä, kuinka hyvää joesta katiskalla saatu hauki on savustettuna.

Paikallinen vesiensuojeluyhdistys, Pukkilan kirkonkylän kuudes luokka ja kuusi Newcastlen seudun asukasta hankkivat kalastellen, keskustellen ja kuunnellen aino annoksen tietoa muun muassa siitä, mitä eliöstöä on 150 kilometriä pitkän joen rantavesissä ja miltä näyttävät Porvoonjoessa syntyneet taimenet.

Myös kalateiden asiantuntijat Ruotsissa, Norjassa ja Chilessä ovat kiinnostuneita tästä Porvoonjoella toimivaksi todetusta uudesta lohikalojen luonnollisesta lisäämistavasta.

PAIKALLISET 5

Uusiina

14.5.2013

Saaristossa edetään varoen

Itä-Uudellamaalla ideoidaan saariston virkistyskäyttöä kesävällä tavalla ja nostaan luontoarvoja esiin.

Itä-Uudenmaan saaristo on karuja kallioluotoja ja kaarevaa taivaanrantaa, rauhaa ja hiljaisuutta. Ennen kaikkea se on herkkä ympäristö, josta vihkiytymättömät pysykööt loitolla. Tännekö Itä-Uudenmaan ja Porvoonjoen vesien- ja ilmansuojeluyhdistys haluaa ohjata turisteja ja virkistyskäyttäjiä? Ajatus herättää ristiriitaisia tunteita. Se on siis tehtävä fiksusti. Löytysiköhen apua ulkomailta - ehkä Koillis-Englannin rannikolta?

Vastikään alkaneen kolmevuotisen hankkeen lähtökohtana on ajatus, että saariston virkistyskäyttöä voidaan kehittää kestäväällä tavalla ja ilman, että sen ainutlaatuiselle luonnolle aiheutuu vahingollisia ympäristövaikutuksia. Ja vieläpä, että nostamalla esiin sen luontoarvoja ja ainutlaatuisuutta saadaan saaristossa liikkuvat ihmiset entistä enemmän huomioimaan herkkää ympäristöä. Hanke saa Leader-rahoitusta Maaseudun kehittämissyhtymyksen SILMU ry:n kautta.

Hankkeen sisältämä kansainvälinen ulottuvuus takaa sen, etteivät hankkeen visionäärit jämahdä omiin kaavoihinsa. Vuorovaikutus durhamilaisen partnerihankkeen kanssa tuo hankkeeseen ulkopuolista näkemystä ja rohkeita ideoita huolimatta siitä - tai kenties juuri sen takia - että Koillis-Englannin rannikko on hyvin erilainen kuin meidän.

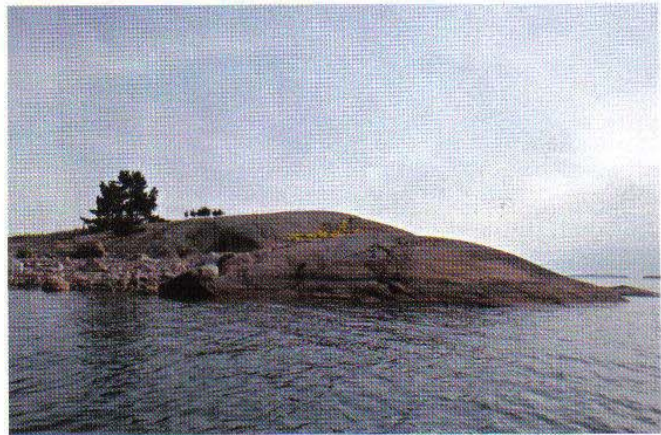
Uusia ideoita Englannista

Hankkeen saaristokohteet valitaan huolella niiden kulutuskestävyyttä silmälläpitäen. Kohteet ovat etupäässä saaristoalueita, jotka ennestään ovat "perinteisten" veneilyn, uimiseen ja leirintään liittyvien virkistysmuotojen käytössä. Näille ranta-alueille valmistetaan informaatio- ja opastusmateriaalia sekä jotakin aivan uutta, kenties Englannista tuotua, jolla nostetaan esille saariston luontoa ja siihen perehtyminen rinnakkaiseksi virkistyskäyttömuodoksi.

Durhamin rannikko on vuoroveden ja kaivosteollisuuden muovaamia kalkkikivijyrkänteitä, Suomenlahden saaristo taas mannerjään hioma luotojen labyrntti. Eroista huolimatta yhtymäkohtia on löytynyt yllättäviltäkin alueilta, ja rannikkoja vertailtaessa virikkeitä ja uusia ajatuksia on syntynyt puolin ja toisin. Umpisolmujen avaamiseen tarvitaan luovia ratkaisuja.

Odotettavissa on runsaasti partnerimaiden välisiä vierailuja, rannikkoaiheisia aivorihiä, uunituoreiden menetelmien soveltamista ja rajatonta tiedon kulkua. Edessä on myös monta pitkää kenttätöpäivää maailman upeimmissa saaristossa... Jihuu!

Mikael Henriksson ja Tero Myllyvirta

Erilaisuudesta virikkeitä. Suomenlahden mannerjään sileäksi hioma saaristo ja Durhamin vuoroveden muokkaamat kalkkikivijyrkänteet ovat kuin eri planeetoilta. Kuva: Myra Henriksson

Kuva: Juha Niemi

Rajatonta ajatusten vaihtoa. Hankkeen englantilainen partneri tutustuu Itä-Uudenmaan ruokakulttuuriin. Vasemmalta Tero Myllyvirta, Heather Sugden, Louise Johnson, Steve Percival, Helen Ryde, Jeff Corrigan, June Clark ja Mia Aitokari. Kuva: Juha Niemi